

Životopis – Josef Příbyl

Josef Příbyl se narodil 6. března 1939 do rodiny soukromě hospodařících zemědělců v Dolní Rovni. Jeho dětství bylo výrazně ovlivněno válečnými i poválečnými událostmi a následnými politickými změnami v Československu.

Rodiče hospodařili na vlastních pozemcích, přičemž jim stát určoval povinné dodávky obilí i masa. Pokud se zvíře určené na dodávku zranilo nebo onemocnělo, bylo odvezeno na nucenou porážku a do povinné dodávky se započítala pouze polovina jeho hmotnosti. Pozemky, které rodina obdělávala, jim byly navíc každé dva až tři roky měněny, často za méně kvalitní a zaplevelené. Do Jednotného zemědělského družstva (JZD) vstoupili rodiče až roku 1961. Otec František pracoval ve stavební četě a v zimě topil v zahradnictví v Holicích, matka Marie byla zaměstnána v rostlinné výrobě. Rodina žila velmi skromně a musela výrazně šetřit.

Matka pocházela ze šesti dětí. Její sourozenci nejprve hospodařili soukromě, později rovněž vstoupili do JZD. Jedna ze sester, Anna, byla řádovou sestrou a pracovala v nemocnici v Hradci Králové. Řádové sestry zde zůstávaly díky podpoře profesora Bedrny, který si cenil jejich spolehlivosti. Protože však nedostávaly klasický plat, neměly nárok na důchod, pokud nevystoupily z řádu. Postupně byly přesunuty do plicní léčebny v Žamberku, následně internovány v Broumově a nakonec v Oseku u Duchcova, kde teta Anna zemřela. Bratr matky František byl knězem, často překládán na různá působiště a nakonec uvězněn za údajnou protistátní činnost. Po propuštění nesměl vykonávat kněžské povolání a pracoval jako skladník v OPS Dobruška.

Také otcova rodina byla poznamenána dobou. Strýc Josef pracoval jako řidič v podniku Naveta Jablonec nad Nisou. Při jedné návštěvě rodiny byl kontrolován příslušníkem StB, který se zajímal o důvod jeho pobytu.

Josef Příbyl vyrůstal se starším bratrem Františkem. Do školy nastoupil roku 1945. Po únoru 1948 se změnila atmosféra ve školství – učebnice obsahovaly fotografie Stalina a Gottwalda. Za druhé světové války sídlila v místní zemědělské škole Hitlerjugend. Na konci války na ni zaútočili partyzáni, několik z nich Němci zajali a uvěznili ve stodole u Příbylových, ale před příchodem Rudé armády uprchli. Sověští vojáci poté školu obsadili a například odmítali používat nádobí, z něhož předtím jedli Němci.

Na počátku 50. let docházelo k vystěhovávání sedláků ze statků; rodina jednoho spolužáka byla přesídlena až do Žatce. Silným zážitkem byla měnová reforma roku 1953, kdy jako žák osmé třídy přišel o úspory určené na školní výlet – ze sta korun mu po výměně zůstaly pouze dvě.

Po ukončení základní školy nastoupil do automobilového učiliště Státních pracovních záloh. Učňové dostali uniformy a museli se účastnit veřejných shromáždění. Po vyučení pokračoval na dvouleté večerní automobilní škole v Zábřehu na Moravě, kde pracoval v opravně přímo v areálu školy. Účast na politických akcích byla povinná a kontrolovaná; například roku 1957 se studenti museli zúčastnit tryzny při úmrtí prezidenta Antonína Zápotockého.

Po absolvování školy nastoupil základní vojenskou službu u Železničního vojska, kde přibližně polovinu služby strávil na různých stavebních projektech. Po návratu z vojny začal pracovat v ČSAD Holice, odkud po čtyřech letech přešel do ČSAD Moravany. Zde působil až do odchodu do důchodu jako automechanik specializovaný především na opravy motorů, náprav a převodovek.

Pracovní podmínky byly výrazně ovlivněny tehdejším systémem plánovaného hospodářství. Komunikace probíhala převážně telefonicky, meziměstské hovory se objednávaly přes spojovací ústřednu a často nebyly vůbec spojeny. Materiálové zásobování bylo složité –

požadavky se plánovaly dlouho dopředu a nedostatkové zboží mnohdy zůstávalo ve skladech bez distribuce. Jediná kopírka byla dostupná pouze na podnikovém ředitelství v Hradci Králové za bezpečnostními dveřmi. V tehdejší Československu existoval jediný státní autobusový dopravce a každý autobus nesl na přední kapotě rudou hvězdu.

Život Josefa Příbyla tak odráží zkušenost generace, která prožila druhou světovou válku, kolektivizaci venkova i každodenní realitu socialistického Československa.